

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ

Орган Товариства Опіки над Українськими Емігрантами у Львові.
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, I. пов. Чековеkonto П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол.; чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2.50 мільрайси; в Аргентині — 3.50 пеза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Українські емігранти! Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Емігрантами!

Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Емігрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, I. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Товариства Опіки над Українськими Емігрантами
у Львові міститься

у ЛЬВОВІ вул. Городецька ч. 95. I. пов.
Урядові години 8—1; 3—5.

Бюро Інформацій та Помочі Емігрантам

Кружка Товариства Опіки над Українськими Емігран-
тами в Тернополі міститься

в ТЕРНОПОЛІ, вул. Міцкевича ч. 3. партер
Урядові години 8—3.

АРГЕНТИНА.

З надходячою весною в південній Америці змагається, як кожного року, еміграційний рух до Аргентини. Найхарактеристичнішою ціхою цього річної еміграції до Аргентини буде дуже значне обмеження італійської еміграції, бо на підставі найновішого розпорядку італійського уряду можуть виїздити з Італії тільки найблизчі свояки емігрантів, а саме жінки і діти до своїх мужів і батьків

Рапорт польського посла.

В цілі запізнання польського уряду і ширшої публіки з аргентинським ринком праці, приїхав до Польщі польський посол в Буенос Айрес п. Володислав Мазуркевич. З ширшою публікою поділився п. Мазуркевич своїми поглядами відчитом, який виголосив він дня 22. ц. м. в Польському Еміграційному Товаристві в Варшаві. Після інформацій п. Мазуркевича є під сучасну пору в Аргентині около 120.000 польських громадян, а в тому 30 відсотків українців. Еміграція до Ар-

гентини з Польщі має поселенчий і зарібковий характер. Переважає зарібкова еміграція, яка виносить 90 прц. Робітники в молодому віці приїжджають до Аргентини без гроша, тільки з руками до праці. Кольоністи становлять ледви 10 відсотків. На загосподарування мусять вони мати певний капітал 300 до 500 доларів і поселяються переважно на державній землі далеко від комунікаційних доріг в умовинах, які вимагають тяжкої праці. Попередний уряд робив спроби в цілі вивласнення землі для творення кольоній, але цьому не вдалося. Невдачний був також кольонізаційний плян зроблений залізничними підприємствами з причини недостачі капіталу. Від жовтня ц. р. має обняти владу в Аргентині новий уряд, який має зайнятися кольонізаційними справами.

В справі зарібкової еміграції комунікує п. Мазуркевич, що в Аргентині є тепер змагання до її упромисловлення. Зростають поодинокі галузи промислу як: волоконний, столярський, меблярський, різничий, почасти хемічний, розвивається пивоварство. Рільні роботи є сезоніві, розпочинаються вони в листопаді, в січні наступає перерва, а по ній жнива кукурузи; на загал рільні роботи

тревають около пів року. Найважлишою зарірковою областю є земельні роботи при будові залізниць, доріг, мостів і ці роботи притягають найбільше емігрантів. Емігранти можуть знайти також заняття при камініломах, корчуванню лісів і т. і. Посол Мазуркевич є тої думки, що мимо корисної конюнктури треба бути обережним при висиланню емігрантів до Аргентини і належить удержувати її конечно в границях 1500 до 2000 осіб місячно.

Акція аргентинського уряду.

Інспектор аргентинського іміграційного уряду Карльос Бреббія є тепер в подорожі по Європі в цілі запізнення з еміграційним рухом. Недавно був він в Празі в цілі поінформовання міністерства суспільної опіки про аргентинський ринок праці. Після реляцій п. Бреббія можуть тепер знайти заняття різні робітники при жнивах, які починаються в місяці листопаді. Надто потрібно є чотири до п'ять тисяч робітників до будови залізниць, де денна плата виносить 3.60 до 4 пезів. Робітники мусять самі заплатити подорож до Буенос Айрес, а звідси безплатно на кошт аргентинського уряду мають вони бути перевезені до місця праці.

Лист українського емігранта.

Наш український емігрант, який недавно виїхав до Аргентини, надіслав нам лист з дня 30. липня ц. р. в якому він пише:

„У нас тепер зима, люди мають марний заробок, а є багато людей зовсім без діла і ніякої праці, бо тепер є закриті роботи коло будови доріг, каналів, водопроводів. Зимою по найбільшій часті працюють люди по лісах. Ліси в Аргентині інші як в Європі або Канаді. Ліси є колючі. Коли на роботу до ліса попаде свіжий емігрант, то нарікає він на цілий світ, бо не знає він способу при вирубі колючого лісу, який при ударі сокирою або пікою розскакується на всі сторони і ранить аж до крові робітника в лице, ніс, вуха, бороду. При цьому марні зарібки. Заробляється денно пеза, а деколи працюється тільки за харчі. При будові залізниць заробляють робітники по два пези денно, а за удержання і прожиток платити треба около три пези.

Потреба своєї організації в Аргентині.

Подаючи ці інформації з різних джерел про вигляди для нашої еміграції в Аргентині поділяємо погляд посла Мазуркевича, що належить бути дуже обережним при виїзді емігрантів до Аргентини. Якщо еміграція ця мала би бути корисною для українських робітників і кольтоністів, то мусимо творити там свої відповідні еміграційні інституції, про що писали ми в попередніх числах „Українського Емігранта“.

Виїзд до Франції.

Рекрутація на вересень.

З Експозитури Еміграційного Уряду довідуємося, що додаткова рекрутація робітників і робітниць на виїзд до Франції відбудеться в містах:

Рава Руська дня 7. вересня

Львів „ 8. „

Умовини ті самі, що при рекрутації в місяці серпні а саме: до копалень приймати будуть мушчин від 25—35 літ а до полевих робіт від 18 літ в гору. Жінок братимуть вище 21 літ і всі вони безумовно мусять бути письменні.

З цілого краю доходять до нас нарікання, що рекрутаційні комісії беруть в першу чергу жінок, а мушчин або дуже мало, або й нікого. Грає тут ролю, мабуть, це, що робоча сила жінок дешевіша. Нарікання на таке поступовання цілком оправдані, хочби з того згляду, що жінка тут в краю може легше знайти заробіток аніж мушчина. Колиж рекрутаційним комісіям так залежить на дешевішому матеріалі, то вони це легко осягнуть, коли братимуть молодих хлопців. На кожний випадок така спекуляція полом є аномалією і ми звертаємо увагу відповідних чинників на цю справу.

Подаючи це до відома заінтересованих зазначаємо, що **запотребування робітників при тій рекрутації є не велике.** Тому не радимо масово їхати, щоби не наражувати людей на непотрібні кошта.

Умовини відїзду як і вимагані до рекрутації документи подали ми в попередньому числі „Українського Емігранта“.

Еміграційні курси.

Еміграційний Уряд організує від 17 до 26 вересня ц. р. в Вейгерові курси для еміграційних державних і суспільних робітників. Завданням курсів є поглиблення професійного приготування через ближе запізнення з питанням еміграції, обов'язуючими законами і методами праці в ділянці опіки над емігрантами. Курси обіймають такі предмети. Питання еміграції з державного, суспільного і господарського огляду, еміграційне законодавство в Польщі, іміграційне законодавство в чужих краях, техніка рекрутації, контракти праці, умовини подорожі емігрантів, умовини існування і праці в іміграційних краях, польська еміграція до поодиноких країв, статистика еміграції, способи опіки над емігрантами, способи праці, полагоджування справ, техніка інформовання і організування розговорів. Крім викладів будуть практичні вправи. Проектована є прогулька до Гдині і Гданська в цілі побачення портів і еміграційного табору, евентуально також корабля, який перевозить емігрантів.

На ці курси має вислати також Товариство Опіки над Українськими Емігрантами кількох своїх службовців.

Будова Еміграційного Дому.

На сторінках нашого часопису підносили ми вже потребу та вагу Еміграційного Дому у Львові та познайомили ми наших читачів про перші заходи для зреалізовання цієї справи.

Сьогодні можемо вже поділитися радісною вісткою, що справа ця не покінчилася на плянах і проєктах, але увійшла в стадію здійснення.

Тимчасовий комітет будови Еміграційного Дому, зложений з представників всіх товариств опіки над емігрантами, покликав в першій мірі до життя кооперативу „Еміграційний Дім“, котра, по зареєстрованні в суді, з місця приступила до праці. Безплатна площа під будову згаданого дому є майже запевнена. Готові також пляни, котрі передбачують будову триповерхового будинку, сталевобетонної конструкції, з усіма модерними улагодженнями під оглядом гігієни та вигоди.

Еміграційний Уряд віднісся до справи будови Еміграційного Дому незвичайно прихильно, чого доказом це, що він призначив кількадесят тисяч золотих з тогорічного бюджету, решта натомість квоти, потрібна для вибудування дому, передбачена в проєкті прелімінаря на другий рік.

Для сконкретизування справи і начаття будови, виїжджає на дніх до Варшави делегація представників кооперативи під проводом управителя Експозитури Еміграційного Уряду д-ра **Вишинського**.

Треба сподіватися, що будова Еміграційного Дому у Львові начнеться ще тої осені і що, як кооператива, так і Еміграційний Уряд доложать всіх зусиль, щоби це, так гуманне і так потрібне для загалу емігрантів діло, як найскорше довести до кінця.

Бразилія.

Нам треба різно пробувати.

Допис проф. П. Карманського в „Українському Емігранті“ про спробу оснування української колонії в місцевості Раншарія для управи кави, знайшов відгомін в українській бразилійській пресі. Український тижневик „Праця“, який від 16 літ виходить в Прудентополіс, передрукував цілий допис проф. П. Карманського і нашу замітку про потребу товариства опіки над українськими переселенцями в Бразилії.

Від себе пише „Праця“ таке: „Це є факт, що нам треба шукати способу вирватися з економічної кризи, тимбільше при теперішній ціні ерви, де ціна її так впала, що не оплачується навіть робота коло неї. Плянтації кави були би дійсно одною з найрентовніших хліборобських праць. Управу бавовни і кави чи цукрової трощі, ми не можемо легковажити, наколи хочемо в хліборобстві поступити. Але притім завжди треба мати на увазі: клімат, комунікацію для збуту продуктів і другі обставини. Ми є за тим, щоби наші переселенці бралися до плянтації кави і спроби в Раншарії нас займають і інтересують. Дай Боже, щоби наші і на тім полі поступили! Нам треба різно пробувати...“

При цьому „Праця“ замічає, що треба уміти господарити і знати місцеві відносини і побоюється, що легше є зробити якийсь плян, як його виконати.

При зареєстрованні цих уваг „Праці“ висловлюємо погляд, що наші переселенці в Бразилії, а також в Аргентині, певно з великими втратами і жертвами, акліматизувалися в Південній Америці, мали досить нагоди запізнатися з місцевими відносинами і виказали багато гарту в боротьбі за

На кампах Аргентини.

Підчас своєї подорожі в р. 1922 р. по полудневій Америці відвідав проф. Петро Карманський також старі передвоєнні українські колонії в аргентинській провінції Місіонес. На всіх колоніях в Місіонес начисляється около 900 українських родин зі 7000 до 8000 душ, а саме: Азара 75 родин, містечко Апостолес, з яким лучиться Апостолес „за Туною“ начисляють разом яких 400 наших родин, оселя Азара-Трес Канопес 150 родин, Бомпланд 200 родин, Сан Хосе і Серро Кора, кожна по 40 українських родин. Оселі ці заложили перед 25 роками українські емігранти головню з товмачького повіту. Наші поселенці займаються головню хліборобством, управою рижу, „джерви“ і тютюну та годівлею худоби. Розкинуті вони по степах і лісах, на неродючій землі; жара, мурашки й саранча винищують плоди їхньої праці а в слід за цим іде мізерія. Нема між ними ніяких робіт-

ників-провідників. На цілу провінцію є один парох в Апостолес, кілька українських шкіл і читалень, кільканайцять купців і ремісників.

Про свою гостину у пароху Сенишина в Апостолес ось що пише проф. Карманський:

„Чимось рідним несе від цілої околиці. Мешкаю в домі пароху, що лежить на горбку. Дім потапає в зелені, перед верандою шумлять американські сосни, далі банани похитують своїми велитєнським листям і пальми вимахують пірначами, а ще далі зеленіють кущі й дерева, а там розвинувся кругом низ із полями й неораним степом. Серед зелені тут і там порозкидалися бурі й червоनावі доми, муровані й криті черепицею або бляхою — мається вражіння наших галицьких подільських сторін, забувається зовсім про Аргентину, про десятки тисяч кілометрів віддалі, що ділить нас від рідного краю. І клімат лагідно холодноватий і вітер подільський — усе дає ілюзію галицького Поділля в місяці червні“.

Дорогу з Апостолес до оселі Азари ось як описує проф. Карманський:

існування. Сподіваємося, що набутий звиш трицятилітний досвід зуміють вони належито використати при спробах нових способів господарки для себе самих, а може також для нових українських переселенців, які змушені будуть в майбутньому емігрувати зі старого краю до Південної Америки.

Певним також є, що Товариство Опіки на Українськими Емігрантами у Львові в основу своєї праці покладе набутий досвід наших старших емігрантів і попросить їх о співпрацю і поміч в майбутній народній організації в Південній Америці.

„Герва матте.“

Бразилійська „Праця“ доносить, що редактор д-р Саіо Machado виїхав до Європи, щоби поручити бразилійський чай, так званий „герва матте“. Коли ця поїздка удасться, тоді бразилійська „герва“ піде на європейські ринки. Закупном „герви“ займаються в Парані українські купці: Василь Войтович і Олекса Мартинець в Прудентополіс, Кость Одрецький в Іраті, Матвій Козловський в Пассо Амарельо і інші.

Паранське товариство добрих доріг.

Дня 18. мая ц. р. засновано в Куритибі паранське товариство добрих доріг, якого завданням має бути будова доріг в Парані.

Залізниця до Гварапуави.

Дня 1. липня ц. р. розпочато будову залізниці, яка є відногою залізничної лінії С. Павльо-Ріо Гранде і яка через пущі і степи має доходити до містечка Гварапуави.

На степах Канади.

(З вражінь емігранта).

Приїхав я до Канади в минулому році на весні і попав на українську кольонію коло містечка Дани. Став я тоді до українського фермера на роботу, чи як то в краю називають, став наймитом. Послужив я в него один місяць. А звичайно бути наймитом колишнього наймита то дуже прикро. Працював я й у других фермерів на дні, викопуючи каміння на фермі, аж накінець попав до французького фермера коло Прудгом, в котрого працюю вже рік. На початку сильно мене вразила ця нова країна, чи як називають „Новий Світ“, бо приїхавши до Вінніпегу, побачив я гуртки наших безробітних імігрантів. Вони ще й до того нас прямо убивали словами, говорячи, не їдьте на Захід, бо пішки будете вертати. І справді, коли ми приїхали до Саскатуну, то наші люде, котрі вже по 20 років в Канаді, так нас радо витали, що згадали рідну маму кажучи, ми тут по 20 років і роботи не маємо, а ви тут їдете тай їдете.

Але я переконався, що воно так зле не є. На нас зробили вражіння фермерські коні, досить гарні і здорові, що в Польщі треба доброго дідича, щоб мав такі коні. Упряж велике для нас було диво, бо в краю то полотняна шлия, а тут так званий „гарнес“, тобто хомут. А краєвий плуг, то неначе перо в порівнанні із тим плугом; в краю сіють руками, а тут машинами; в краю селянин посіє кілька моргів поля, а тут ферми по 160 акрів, тобто краєвих 113 моргів. Бідним фермером називають тут такого, котрий посідає лиш одну ферму, а то мають по три, чотири і більше кводрів, а деякі рівняються нашим 800 моргам. В краю косять руками а тут кожний має косарку, в краю жнуть серпами,

„24. вересня. Неслося вихром авто польовою доріжкою серед „кампів“, на яких розкинулися тут і там хати поселенців — хати муровані, або ліплені з глини, побілені і криті стріхою, зовсім похожі на наші галицькі сільські хати. Біля хат зеленіли садки помаранч. Місцями горіли трави і дим здіймався високими стовпами, заслонюючи собою небосхил. Холодний вітерець, чистий і освіжуючий, так й розпирив груди. Куди оком засягти, скрізь той самий краєвид: схвильована рівнина, місцями заорана, звичайно вкрита високою срібlistою, немов шовк тоненькою, хвилястою травою. Лиш де-не-де купина деревини — людська оселя. Врешті доїхало авто до оселі Азара і в присмерках вечора замаревіли стіни мурованої церкви. Авто зупинилося біля парохіяльного дому, зашелестіли прапорці, прийшлося вітатися з поважнішими нашими поселенцями — завелася балачка. Після вечери треба було йти до польського дому, де мала відбутися, устроена місцевими аргентинськими учителями — вечірка, на котру запросив мене директор школи, мулят,

симпатичний і над міру чемний, великий приятель українців, який уже й сам доволі добре говорить по українськи. — На другий день на збори в церкві, дякуючи гарній погоді, зіхалося доволі багато наших кольоністів. Дивлячися на зібрану громаду, я мав вражіння, що нахожуся в нашій галицькій церкві в якомусь містечку Товмаччини. Головно жінки з чорними завоями, у чорних кабатах з коралевими намистами, зберігли ще всю краєву носу, бо недавній час еміграційного життя ще не мав змоги знищити до краю традицій рідного побуту. І здається, тутешня наша кольонія не складена з такого бідного елементу, як бразилійська. Принаймні з поведення кольоністів, з розмов і зі сміливого виразу очей не мається цього вражіння рабської вдачі, яка так і бе в очі при зустрічі з нашими бразилійськими поселенцями... Я відніс вражіння, що тутешні поселенці мають більше горожанського виховання, менше заляканости і самопошанування і більше свідомости громадської відповідальности

а тут жниварками. Отже в Канаді фермер з усею машинерією рівняється з дідичом, хоч я і не знаю багато таких дідичів, що посідають таку машинерію.

І щож скажу про ту нову країну; скажу від себе, що тут хоч холодніше за те вільніше. Тут фермері живуть гейби козаки, в кожного кріс, не один, два-три, зо дві рушниці. А кілька тут качок, курий диких.

І бачу я тут школи, де наука відбувається по англійськи, а по годині вчать рідної мови, коли є свій учитель. Ось коло Дани українська учителька по годині вчить по українськи, а на полудне під Прудгом, учитель француз по годині вчить по французьки.

А що-ж скажу про французьких фермерів, бо Прудгом можна назвати французькою кольонією. Тут в Прудгом французи мають костел і конвент, де зимовою порою дають фермері свої діти на науку, котрої уділяють Сестри Закінниці. Земля тут всяка, є добра, є й солонка, але пшениця родиться. Французькі фермері дуже релігійні, релігія в них католицька. Горівки не пють, тому то в них пишаться гарні будинки. Хата в них складається з кількох світлиць, і з помешкання на версі. Велика стайня, шпихлір, кузня, машина до молочення, авто і т. п., так що французького фермера здалека тут пізнати. Французи почуваються дуже добре в тій новій країні та дякують Богу в молитвах, сідаючи до снідання чи до обіду, за Його ласки, котрі спливають на них.

Дальше на полудне є українці. І щож скажу про них? З природи мають більший наліг до горівки. Мають власну церковцю імени св. Апостолів Петра і Павла. Є тут читальня ім. Жмуда, в котрій грають вистави а молодіж звичайно схо-

диться на танці. Все-ж таки скажу, що українці йдуть до ліпшого. Хоч так далеко від рідної землі, насаджують в себе освіту, чого доказом велике число просвітних товариств. Я сам був свідком в часі Великодних Свят підчас Богослуження в католицькій церкві на Борщеві, де священник заповів людям, що по Богослуженню будеться відправляти парастас. І там я бачив в наших людей патріотичний підйом і жертвенність. Я свято вірю в то, що на них ділають їх просвітні товариства.

Лука Романчук.

КАНАДА.

Зїзд українських учителів в Вінніпегу.

Дня 13. і 14. липня ц. р. відбувся у Вінніпегу в будинку „Українського Народного Дому“ двайцять перший зїзд представників Товариства Українських Учителів Канади. У зїзді взяло участь около 40 делегатів з трьох західних провінцій Канади. В характері гостей прибули з Шікаго лікарі д-р Скрегар, д-р Мельничук і п. І. Гнатюк. В склад нової управи вибрано: головою — Олексу Гуменного з Пайн Ривер, заст. голови — Т. Микитюка з Роблін, секретарем — П. Гуменного з Кукс-Крік і скарбником — Н. Сторожука з Гарлянд. На закінчення зїзду відбулася товариська вечера при співучасті понад 100 осіб, на якій виголосив промову проф. І. Боберський про відповідальність і працю учителів. При нагоді цього зїзду обмірковувано життя і організаційну працю українців в Зєдинених Державах і Канаді.

Про життя на аргентинських степах пише ось як проф. Карманський:

„Чудова була вчорашна дорога до столиці Місіонес, містечка Посадас — 80 кілометрів від Апостолес. Ранній холод, чисте після-дощеве повітря та й сама дорога — усе було гарне. Авто несло серед кампів годину, другу, третю. Минало простори плянтації „джерви“ (аргентинського чаю), серед яких розкинулися „хати“ робітників. Ех, ці хати! Коли хто хоче знати, як виглядало життя наших предків зперед тисячі років, коли хто хоче зрозуміти патріархальний побут з часів Яковів і Авраамів, розказаний у біблії старого завіту — нехай поїде на кампа Ріо Гранде до Суль, або в Місіонес. Щойно тут зрозуміє він, що значить цивілізація.

Хати!.. Серед дикого степу тут і там, одна від одної віддалені на кілометри, стоять будки з хворосту, накриті стріхою. Одна частина будки замкнута плетінками стін і служить за спальню. В ній стоїть родинне ложе, стіл і два-три крісла,

чи лава. Це все добро мешканців, вся обстановка хати. Друга частина хати, це піддашся, „світлиця“ степовика. Два-три дерева доповняють оселю. Під цими деревами на камінні горить огнище, де хазяйка варить для сім'ї обіди й вечері. Сімя сидить при огнищі й зимою гріється. Обідають під стріхою — у світлиці. На деревині висить кілька сорочок і одна-дві штуки другого одягу, які хазяйка пере з тижня на тиждень, щоби передягти на неділю свою сімю в чисту білизну й святочну одіж. Хазяїн цілий день гайсує степами за своєю не своєю, худобою, або робить на плянтаціях пана. Степами, куди засягне око, порозсипалися череди худоби і табуни коней, які живуть майже дико, не знають, що це хлів чи стайня, пють воду з дощевих калюж, ночують серед степу, або на дорогах. Коли ще й тепла й погідна пора року, то все ще таке життя „на лоні природи“ нічого собі, та як ці люди і цей скот живе в зимовому холоді, в часі бурі або слітних дощів, це мені незрозуміле. А всеж таки — яка пожадана і цінна ця буда для подорожнього в часі холодної, дощової ночі!

Успіхи Канади.

В липневому торговельному вістнику канадського торговельного банку подані є незвичайно корисні помічення для майбутнього розвитку Канади.

Перш усього зазначено, що дуже успішно працюють канадійські млини. Найважливішим чинником для добрих виглядів є корисний урожай пшениці в Західній Канаді, бо протягом року було підстатком дощів і збіжжа забезпечене перед посухою. Площа під uprawою збіжжа виносить в степових провінціях 23. 557.900 акрів, це є більше на десять відсотків, як в 1927 році. У східних провінціях є надія на пересічний збір збіжжа, за це в надморських провінціях посаджено більше бараболів. В Бритійській Колумбії гарно удалися овочі. Також в Онтеріо і Новій Шкотії гарно зародили сади.

Успішний є розвиток канадійського гірництва. Канада стоїть на третьому місці (по Африці, і Зєдинених Державах Америки) в продукції золота, на третьому місці (по Мексико і Зєдинених Державах Америки) в продукції срібла, на четвертому місці (по Зєдинених Державах, Чиле і Африці) в продукції міді, на четвертому місці (по Зєдинених Державах, Мексико і Австралії) в продукції олова, на третьому місці (по Зєдинених Державах і Польщі) в продукції цинку. Продукція цих металів є цього року більша аніж в попередньому році.

Канадійські багаті.

Після найновіших оголошень в цілій Канаді є 76.027 осіб, яких маєток виносить 5 до 50 тисяч доларів, 17.130 осіб понад 50 тисяч доларів, 4.125 осіб по 250 тисяч і більше дол., 534 осіб по 500 тисяч дол. і 272 осіб один мільон і більше доларів.

Бизнесових підприємців, яких маєток виносить понад мільон доларів, є в Канаді 4.098. Нема найменшого сумніву, що багато українських багатчів належить до першої класи, тобто до цих, що їх майно вартує від 5 до 50 тисяч доларів.

Концентрація канадійських банків.

Дня 14. липня наступила фузія „Кенедіян Бенк ов Комерс“ і „Стандарт Бенк ов Кенада“. Майно обох банків виносить кругло 800 мільонів доларів, а мають вони в Канаді і за границею 811 філій. По злуці цих двох банків є тепер в Канаді лише 12 банків. Трийцять літ тому було там 48 банків.

Міжпарляментарний союз про еміграцію.

Одною з точок нарад Міжпарляментарного Союзу, який цього року зібрався в Берліні, була справа еміграції. Ухвалено таку резолюцію: „Конференція Міжпарляментарного Союзу висловлює бажання, щоби держави заклучали зі собою взаїмні договори в цілі забезпечення потреб емігрантів. Ці договори мають управилювати: творення народніх і міжнародніх інформаційних бюр, свободу еміграції, охорону емігрантів, унормування опіки над здоровлям емігрантів, примінення суспільного законодавства іміграційних країв супроти емігрантів, а передовсім відносно суспільних убезпечень, горожанства і військової служби. Конференція взиває всі групи, щоби вони запропонували своїм парляментам здійснення цих бажань.“ Резолюцію цю прийнято одноголосно, а делегати Зєдинених Держав здержалися від голосування.

Ця буда, яка не може дорівняти нашому хлівові або шопі для господарського знаряддя!

Мій товариш подорожі розказав мені таку історію:

„Біля Сан Хозе, оселі, через яку переїздимо, жив один аргентинець, котрого земля тяглася на просторі цілих квадратових миль. В нього були два сини. Вміраючи, він поділив землю між обох з тим, що коли один з них умре, вся земля переходить на оставшого (як у княжій добі на Україні). І жили обидва брати, нічим не займаючися, дивлячися, як множаться їхні череди, гуляючи і втішаючися своїми багатствами. Ні один, ні другий не женилися. Врешті один з них несподівано помер і полишив по собі трийцятькілкоро дітей, які мав від кількох жінок. Помер, не лишаючи ніякого завіщання і земля перейшла на власність оставшого брата. Череди покійного таксамо. Тільки жінки й діти полишилися на боже змилювання. Другий брат живе таким самим робом і оставить

колись таксамо з пів копи дітей і кілька жінок. А кому дістанеться його земля, Бог відає“.

Це не якась небуденна історія. Це звичайне життя „на лоні природи“. Люди живуть примітивним життям, не журяться завтрішнім днем, живуть серед пустки, серед черед худоби, не бачать цивілізації, не вяжуть себе ніякими законами — чомуж би не жити їм на лад черед їхнього скоту, що виростає на волі кампів, множитья, гине?

Аж тут зрозумів я, який далекий шлях перейшли ми європейці, зрозумів, яким культурним чинником являються наші селяне, поселенці диких сторін Америки і як далеко автохтонам тих сторін до цивілізації наших дядьків.

Після чотирох годин їзди цею дикою стороною, ми добилися до столиці над широчезною (яких півтора кілометра) рікою Параною“.

Земельна реформа в Мексико.

Земельна реформа в Мексико, започаткована за президента Каранци, приняла великі розміри. На місцях давних великих земських обшарів творяться середні господарства. Від 1915 до 1923 р. переведено земельну реформу в 2167 селах. Утворено там 461.000 нових самостійних господарств, між котрі розділено 5,140.000 гектарів землі. Всего розпарцельовано 4000 великих посіlostей, а на одно середне господарство припало 12 гектарів землі. Право на приділ мають батьки родини і мушчини вище 18 літ життя. В 1924 р. розділено дальших 1,400.000 гектарів між 146.000 осіб. До смерті президента Обрегона, який недавно згинув від кулі убійника Торалі, створено понад 600 тисяч середніх господарів, що становить 4% всієї людности республіки Мексико. Розділена площа землі становить 3 і 1/4 проц. всієї управної землі в Мексико.

Ідентифікаційні картки в Зєдинених Державах.

Комісар еміграції видав 15. червня публичний наказ, що від 1-го липня цього року, всі чужинці, які приїздитимуть до Зєдинених Держав, повинні мати ідентифікаційні картки. Неімігранти, це значить люди, які приїзять на тимчасовий побут, чи на студії, не потребують мати карток тотожності. Іміграційну картку тотожності видає разом з візом американський консуль і вона має бути причіплена до пашпорту з візом.

Та ідентифікаційна картка виглядає так: На одній стороні картки міститься фотографічна знімка імігранта, повне ім'я і прізвище, дата його уродження, національне походження; є також зазначено — яким кораблем, через яку пристань і коли імігрант приїхав до Зєдинених Держав. Під тим усім мусить бути власноручний підпис імігранта положений в присутности іміграційних властей Зєдинених Держав. Підпис має бути тотожний з підписом на його пашпорті з візом.

На другій стороні ідентифікаційної картки є назва консуляту, який видав чужинцеві віза, число і дата видачі віза і пояснення, чи воно виходить в іміграційну квоту, чи видане поза квотою.

При імігранті мусять бути дві такі картки. Одну іміграційні власті відсилають до натуралізаційного бюро, а друга зістається у імігранта. Колиб він потім коли згубив свою ідентифікаційну картку, то може написати до натуралізаційного бюро і дістане звідтам другу.

В справі доцільности легітимаційних карток погляди є поділені.

Сторонники цього нового закону кажуть, що ідентифікаційні картки стануть в пригоді імігрантам при видачі їм „перших паперів“. До тепер було так, що коли імігрант заявить охоту стати американським горожанином, то іміграційні власті мусять перевірити, чи імігрант приїхав легаль-

но до Зєдинених Держав і ця процедура задержує видачу перших паперів на пару тижнів. Ідентифікаційна картка виключилаб цього роду припізнєння.

Противники заведення ідентифікаційних карток кажуть, що таке припізнєння не має великої ваги, хіба в рідких випадках, коли від імігранта вимагають „Деклерейшен оф Іntenшен“ при роботі.

Кажуть, що ідентифікаційні картки будуть ще помічні імігрантам тоді, коли вони схотять поїхати на відвідини до свого родинного краю. Тепер чужинець, який виїжджає до іншого краю, має право вернутись до Зєдинених Держав тільки тоді, коли має на те спеціальний дозвіл (перміт ту рієнтер), але на той дозвіл часом треба довго ждати. Ідентифікаційна карта мала би те саме значіння, що й „перміт ту рієнтер“ і чужинці, які хотять виїхати на якийсь час заграницю, не потребували би вичікувати дозволу на поворот до Зєдинених Держав.

Ідентифікаційні картки будуть помічні для тих емігрантів, які хотять спровадити своїх дітей і жінку. Часто імігрант не вміє дати всіх інформацій, яких від него вимагає іміграційна власть, при процедурі спроваджування сім'ї. Він, звичайно, забуває назву корабля, яким приїхав, дату свого приїзду, тощо. Ідентифікаційні картки булиб полєкшою для него і для іміграційних урядників.

Розпорядження Комісара Іміграції про введення ідентифікаційних карток зустрілося з критикою і небажанням його.

Противники цього пляну кажуть, що це є перша спроба заведення реєстрації і контролі чужинців. Конгресмен Ля Гвардія з Нью-Йорку, вніс протест проти того пляну до Секретаря Праці. Цими днями сподіваються офіційної відповіді на цей протест. Урядники Бюра Праці виявили здивовання щодо протесту. Вони впевняють, що система ідентифікаційних карток має бути введена не з ціллях контролі над чужинцями, бо не вимагає ані „фінгерпринтс“ імігрантів, ані того, щоб вони повідомлювали уряд про зміну адреси мешкання.

Але мабуть ті ідентифікаційні картки принесуть більше баламуцтва і шкоди, ніж користи, особливо з початку введення їх в життя. Від імігрантів з 1928-ого року почнуть скрізь вимагати ідентифікаційної картки і ті, які приїхали перед першим липня і не мають її, будуть мати клопіт з вічним доказуванням, чому вони тих карток не мають.

В Дневнику Зєдинених Держав з 22-ого червня конгресмен Селлер доводить, що ідентифікаційні картки не потрібні імігрантам, що приїхали до Зєдинених Держав легальною дорогою, бо на те є вже рекорди Іміграційного Бюра. Конгресмен Селлер звертає увагу на те, що при заведенню ідентифікаційних карток готові бути всякі надуживання і переслідування імігрантів так, як уже показалось, які несправедливости діються китайцям в Зєдинених Державах через такі ідентифікаційні картки.

Конгресмен Селлер каже, що розпорядження Комісаря Іміграції несправедливе і він повинен відкликати його.

Чужинецька преса теж противиться цьому плянові і предвиджує всякі неприємні наслідки тої новини.

Поради для емігрантів.

„Foreign Language Information Service“. 222 Fourt Avenue, New-York City в Зєдинених Державах Америки — дістає багато запитів від імігрантів. Деякі з них здаються нам цікавими для більшого загалу імігрантів. Тому подаємо їх низче разом з відповідями на них.

1. Хочу продавати на улицах в околицях великих міст якийсь крам. Чи потрібно на то „лайснес“ — позволення?

В більшості міст Зєдинених Держав не вільно продавати на вулицях нічого без спеціального на те дозволу чи „лайснеса“. Такий дозвіл видається за невеличку заплату і мусить він бути для контролювання і порядку вуличної торгівлі. Всякий поліцай на вулиці скаже вам, куди звернутися за таким дозволом.

2. Чи може імігрант купити собі землю в Зєдинених Державах на таких самих умовах, що й американський горожанин?

В більшості стейтах чужинці можуть набувати землю на власність на рівні з американськими горожанами. Вирджинія, Кентокі, Мисурі і Колумбія позвляють набувати землю тільки таким імігрантам, які заявляють охоту стати американськими горожанами. Іллінойс, Небраска, Тексас і Вашингтон продають землю чужинцям з умовою, що вони мусять до якогось часу вистаратися американське горожанство, або відпродати назад землю. Деякі стейти ограничують для імігрантів число акрів. Наприклад в Мінесоті імігрант не має права купити більше, як 160 акрів. Оклагома одинокий стейт, який забороняє зовсім продавати землю імігрантам. Десять стейтів не продають землі таким імігрантам, які не хочуть чомунебудь стати американськими горожанами.

3. Я є натуралізований американський горожанин і хочу опровадити до Америки дочку моєї жінки (степ-дотер), яка має сімнадцять літ. Чи може вона приїхати поза квотою?

Ні. Тільки рідні діти американського горожанина незамужні і нежонаті до вісімнадцятого року життя не входять в квоту і мають свободний візд в Зєдинені Держави. Крім рідних дітей не входять

в квоту ще ті, які були адоптовані (взяті за своїх) американським горожанином до 1-го січня 1924 року і можуть приїхати сюди до вісімнадцятого року життя.

4. Хто може приїхати до Америки поза імігрантською квотою?

1. Жінка й незамужні та нежонаті діти до вісімнадцятого року життя.

2. Священик, його жінка і неодружені діти до вісімнадцятого року життя.

3. Професор університету чи каледжа, його неодружені діти, й жінка.

4. Чужинець уроджений в Канаді, Кубі, Мексико або в якій іншій державі Центральної чи Полудневої Америки. Його жінка і неодружені діти до вісімнадцятого року життя.

5. Студенти (тільки на час студій).

6. Чужинець який має свій дім в Америці і виїздив тільки на якийсь час до іншого краю.

5. Чи коли імігрант належить офіційально до комуністичної партії, може бути видалений зі Зєдинених Держав?

Недавно рішилася в вищій Апеляційній Суді справа В. Юрганса. В 1920 році Юрганс був арештований за приналежність і активну діяльність в комуністичній партії і засуджений на видалення зі Зєдинених Держав. Депортувати його не могли, бо Америка не мала дипломатичних взаємин з С. Р. С. Р., горожанином якої був Юрганс і його випустили під залог (на бейл). В 1926 році Юрганс зажадав звороту свого залогу. Залог йому не звернули, тільки знову арештували і посадили до арешту. Адвокат Юрганса звернувся до Апеляційного Суду і зажадав його звільнення. Жадання своє він мотивував тим, що Юрганс не платив членських вкладок і не знав головних засад комуністичної партії. На це йому відповіли, що це не оправдує Юрганса, що він не знав програми комуністичної партії та що не платив членської оплати. Але те, що він бував на віздах партійних, заступаючи відділи тої партії, та що ніколи не заявив офіційально про виступ з комуністичної партії, змушує Апеляційний суд затвердити вирок про його депортування.

До відома всім передплатникам. Адміністрація „Українського Емігранта“ звертає увагу всім своїм передплатникам, що з попереднім числом вислала чеки для пересилки залеглої передплати, як також рівночасно повідомляє, що зі слідуочим числом здержить дальшу висилку часопису всім тим, котрі не надішлють залеглої передплати до дня 15 вересня 1928.

З М І С Т: Аргентина. Рапорт польського посла. Акція аргентинського уряду. Лист українського емігранта. Потреба своєї організації в Аргентині. — Виїзд до Франції. — Еміграційні курси. — Будова Еміграційного Дому. — Бразилія. Нам треба ріжно пробувати. „Герва матте“. Паранське товариство добрих доріг. Залізниця до Івапуави. — На степах Канади. — Канада. Зїзд укр. учителів в Вінніпегу. Успіхи Канади. Канадійські багаті. Концентрація канадійських банків. — Міжпарламентарний союз про еміграцію. — Земельна реформа в Мексико. — Ідентифікаційні картки в Зєдинених Державах. — Поради для емігрантів. — На кампах Аргентини. (Фейлетон).